

Kartläggning och behovsanalys

Hösten 2018 beviljades SV Örebro län medel från **Delegationen mot segregation** för att kartlägga behovet av åtgärder i syfte att motverka och minska segregation. I texten nedan får du ta del av utmaningar, behov och förslag på aktiviteter inom fyra områden: Arbetsmarknad, Utbildning, Samhällsservice och bostadssegregation, samt Demokrati och civilsamhälle.

Utmaningar och förslag på lösningar

Ta del av våra slutsatser vad gäller identifierade utmaningar, behov och föreslagna åtgärder under respektive område. Kontakta oss om du har frågor eller vill ta del av kartläggning och behovsanalys i sin helhet.

Område 1. Arbetsmarknad

Utmaningar

I kartläggningen har vi identifierat faktorer som bidrar till svårigheter för utrikes födda att komma in på arbetsmarknaden. De identifierade områdena är bland annat:

- avsaknad av informella nätverk och kontakter på arbetsmarknaden,
- bristande språkkunskaper,
- okunskap om dolda kulturella koder som försvårar vid praktik och anställning,
- låg kunskap kring digitala verktyg och avsaknad av dator eller Internet,
- bristande kunskap om hur den svenska arbetsmarknaden fungerar,
- otydliga kravbilder och förväntningar på individens egen roll i förhållande till Arbetsförmedlingens ansvar i jobbsökningsförfarandet,
- svårigheter att förstå regelverket som omgärdar den svenska arbetsmarknaden.

Behov

- erbjuda individen en större förståelse av sin egen roll i etableringen, genom en samlad information om utbildning, samhällskunskap och arbetsmarknad,
- ge tidig och förenklad information om hur den svenska arbetsmarknaden ser ut och hur individen kan gå tillväga för att få jobb,
- låta nyanlända bli en aktiv medskapare i sin etableringsplan med tydliga mål och delmål,
- lyfta fram ambassadörer bland utrikes födda som visar hur deras väg till jobb har sett ut för att skapa större igenkänning och motivation, men också för att beskriva hinder som finns på vägen,
- erbjud flexibla och anpassade planer utifrån individens erfarenheter och behov, t ex. utbildningar på arbetsplatsen, yrkesspecifika utbildningar och möjlighet att lära sig språket parallellt med anställning,
- bidra till att arbetssökande får nya nätverk och arbetsgivare får fler ingångar till målgruppen.

Identifierade förbättringsområden med uppsatta mål

- bidra till en ökad sysselsättning i kommunerna, med specifika insatser för att förebygga långtidsarbetslöshet,

- erbjuda riktade insatser för utrikes födda i syfte att stärka och rusta individerna för den svenska arbetsmarknaden och bidra till snabbare egen försörjning,
- etablera nya arbetssätt och en bredare samverkan i syfte att skapa förutsättningar för fler utrikes födda att bli självförsörjande.

Förslag på aktiviteter för att minska och motverka segregation inom aktuellt område

Arbetssätt och samverkan

- Utveckla nya arbetssätt och samverkan med fokus på att ta ett helhetsgrepp om individen under asyl- och etableringsprocessen och ge ett samlat stöd,
- bidra till en större egenmakt och delaktighet för målgruppen, genom mål och uppföljning i samråd med individen,
- erbjuda individanpassade lösningar under arbetsmarknadsområdet i etableringen.

Arbetsmarknadsförberedande insatser för nyanlända:

- olika språkstödande insatser för att rusta personer med låg studievana eller analfabeter till att klara de språkkrav som ställs under etableringen för att bli anställningsbara,
- kompletterande arbetsmarknadsförberedande insatser, t ex. jobbsökarkurser, stöd i att skriva CV och personligt brev, studiebesök, starta-eget utbildningar, samhällsorientering och yrkesutbildningar inom olika branscher,
- beredskapsanställningar, t ex. extratjänster och introduktionsjobb, parallellt med studier,
- stöd och handledning vid praktik,
- ingångar till arbetslivet utifrån gemensamma satsningar med det lokala näringslivet,
- nyanlända med anställning eller eget företag, kan fungera som ambassadörer för att inspirera, informera och ge mod till andra som är nya i Sverige.

Riktade insatser mot arbetsgivare och handläggare:

- utbildningar i interkulturell förståelse med arbetsgivare samt aktörer som möter målgruppen, t ex. handläggare och beslutsfattare
- utbildningar för arbetsgivare i att anställa personer med utländsk bakgrund,
- utbilda mentorer på företag,
- arbeta för att få fler företag att ta emot praktikanter.

Riktade insatser för unga vuxna:

- arbeta för att hitta fler feriepraktikplatser för ungdomar mellan 16 och 18 år med särskilt fokus på de som står långt ifrån arbetsmarknaden,
- mentorskap för ungdomar,
- genomföra arbetsmarknadskunskap i grundskolan.

Område 2. Utbildning

Utmaningar

Kartläggningen inom området skolresultat, har berört förskola, grundskola och vuxenutbildning med fokus på utmaningar kopplat till utrikes födda. De tre kommunerna som ingår i kartläggningen framhåller utmaningar kopplat till nyanländas bristande kunskaper i svenska språket som påverkar segregationen negativt inom många olika områden. I kartläggningen har vi fokuserat på resultat inom SFI för nyanlända elever och identifierat faktorer som försvårar för utrikes födda att lära sig svenska. De identifierade utmaningarna är bland annat:

- lång väntan i Sverige under asyltiden, utan att kunna göra sig förstådda och med en bristande kunskap om det svenska samhället,
- avsaknad av målbilder under etableringen och en oförståelse av sin egen roll,
- krockar mellan förväntningar och förutsättningar i etableringen,
- bristande planering och samsyn av etableringstidens mål och arbetssätt och deras egen roll,
- en heterogen grupp med olika behov och förutsättningar t ex. utifrån studieerfarenhet,
- avsaknad av delaktighet i undervisningen,
- avsaknad av arenor för att konversera och prata svenska,
- ojämlika villkor att delta i samhällsorientering under etableringen.

Behov

- lära sig svenska språket, få kunskap om Sverige och svensk arbetsmarknad redan under asyltiden,
- öka delaktigheten i undervisningen genom målbilder som motiverar till goda resultat,
- större fokus på konversation i undervisningen,
- få möjlighet att lära sig språket i kombination med samhällskunskap,
- erbjud vardagsnära samhällskunskap, t ex. med externa föreläsningar och studiebesök.

Identifierade förbättringsområden med uppsatta mål

- öka andelen unga vuxna med gymnasiebehörighet,
- öka andelen elever som klarar SFI på alla fyra nivåer (A-D),
- bidra till jämlika förutsättningar för nyanlända i etableringen att delta i samhällsorienteringen.

Förslag på aktiviteter för att minska och motverka segregation inom aktuellt område

Aktiviteter för unga vuxna utan gymnasiebehörighet:

- erbjuda läxhjälp och extra studiestöd med hjälp av civilsamhällesaktörer,
- anställa resurspersoner i skolan som erbjuder grundskoleelever stöd och motivation,
- tidig samverkan mellan skolan och kommunala aktivitetsansvaret för att fånga upp och motivera ungdomar att slutföra gymnasiestudier,
- möjlighet att slutföra vissa gymnasieämnen på modersmål,
- öka möjligheterna för nyanlända elever att få modersmålsundervisning och handledning på hemspråk.

Aktiviteter för nyanlända:

- nivågraderad och anpassad undervisning utifrån individuella förutsättningar och behov,

- kompletterande insatser till SFI, t ex. svenska i samarbete med ideella aktörer med en anpassad pedagogik för analfabeter och praktiker, analfabetiseingsprojekt och digitala utbildningslösningar,
- fördjupad samhällsintröduktion med kompletterande ämne, t ex. hälsoinformation,
- hälsoinriktad samhällsinformation utifrån ett jämställdhetsperspektiv,
- utbildning i yrkessvenska/branschkunskap,
- integrera studier i svenska med praktik på företag.
- uppdragsutbildning med lärlingssystem och språkstöd.

Område 3. Samhällsservice och bostadssegregation

Utmaningar

I kartläggningen har vi identifierat utmaningar kopplat till samhällsservice och bostadssegregation som bland annat handlar om:

- nyanländas placering i små orter och samhällen utanför centralorten, med bristfällig kollektivtrafik och utan körkort,
- hård konkurrens på bostadsmarknaden med poängsystem som försvårar möjligheten att få en bostad anpassad till familjesituationen,
- avsaknad av en samlad myndighetsinformation,
- höga förväntningar på eget ansvar, utan att ha tillräcklig information,
- slussade mellan olika aktörer utan att förstå samband, roller och var de själva är i processen,
- krav på användning av digitala tjänster utan förkunskaper, dator eller Internet.

Behov

- erbjud en samlad information om hur det är att leva i Sverige, gärna med hjälp av en "coach" med kulturell kompetens,
- låt individen vara medskapande under etableringen och skapa förutsättningar för en större förståelse av roller och förväntningar,
- komplettera digitala tjänster med utbildning och information.

Identifierade förbättringsområden med uppsatta mål.

- underlätta för nyanlända att etablera sig i kommunen,
- öka tillgängligheten till samhällsservice på mindre orter,
- bidra till ett innanförskap genom en större interkulturell förståelse av vad det innebär att leva i Sverige utifrån lagar, regler, normer och värderingar.

Förslag på aktiviteter för att minska och motverka segregation inom aktuellt område.

- använda befintliga mötesplatser i kommunerna och utveckla samverkan och arbetssätt för att möta målgruppens och kommunernas behov,
- öka delaktigheten genom att involvera målgruppen i mål, delmål och plan för uppföljning, samlat för alla delar i etableringen,
- flyktningvägledare, integrationspedagog eller liknande som arbetar med att kommunicera på ett pedagogiskt sätt, guida nyanlända i samhället och fånga upp eventuella utmaningar,
- erbjuda individuellt stöd genom "coacher" som har erfarenhet av olika kulturer och kan ge en samlad bild,
- ökad tillgänglighet genom digitala verktyg kompletterat med olika utbildningsinsatser samt tillgång till dator och Internet,
- informationsinsatser om Sverige och det svenska samhället för att motverka ryktesspridning och rädsla för myndigheter, gärna i samarbete med föreningsliv, som ges tidigt och återkommande i etableringen,
- erbjuda olika utbildningar, t ex. om föräldraskap i Sverige, mänskliga rättigheter, jämställdhet och föreningsliv,
- boskola i samarbete med hyresgästföreningar för att erbjuda nyanlända information om rättigheter och skyldigheter som hyresgäst, lagar och förordningar.

Område 4. Demokrati och civilsamhälle

Utmaningar

I kartläggningen har vi identifierat faktorer som bidrar till segregation utifrån faktorerna demokratiska processer, valdeltagande, föreningsliv samt kultur- och fritidsliv. De identifierade områdena är bland annat:

- isolering och avsaknad av fritidsaktiviteter och mötesplatser på små orter,
- få fritidsverksamheter som når och inkluderar utrikes födda och etablerade svenskar i en och samma aktivitet,
- riktade kortsiktiga bidrag till civilsamhället med få möjligheter till anpassning efter lokala eller individuella behov,
- bristfällig kunskap hos nyanlända om svenskt föreningsliv och idén om ideella krafter,
- ojämlika förutsättningar att delta i demokratiska processer för personer som har svårt att tillgodogöra sig information på svenska.

Behov

- individanpassade och långsiktiga satsningar utifrån lokala behov,
- utbildning om föreningsliv och ideellt engagemang,
- fördjupade ledarskapsutbildningar,
- skapa förutsättningar för inkluderande fritidsverksamhet för både barn och vuxna,
- underlätta deltagandet i demokratiska processer.

Identifierade förbättringsområden med uppsatta mål

- skapa förutsättningar för ett ökat deltagandet i demokratiska processer,
- rekrytera fler nyanlända och unga vuxna till föreningsliv och bidra med kunskap som ger alla samma förutsättningar att delta,
- stärka det demokratiska ledarskapet inom föreningslivet,
- skapa förutsättningar för ett inkluderande kultur- och fritidsliv,
- stimulera till fritidsaktiviteter som främjar sociala nätverk och lärande.

Förslag på aktiviteter för att minska och motverka segregation inom aktuellt område

- arbeta med informationsinsatser och utbildningar i syfte att fler ska få förutsättningar att delta i demokratiska processer, t ex. genom lättlästa valprogram och hemsidor,
- studiecirklar i demokrati, t ex. via folkbildningens koncept "Mitt val" för nya medborgare,
- bidra till ett inkluderande fritidsliv t ex. genom upplevelsebaserad pedagogik, kostnadsfritt eller subventionerat deltagande,
- stödja och stimulera föreningar som arbetar för att rekrytera barn och ungdomar från olika kulturer till sina verksamheter,
- utbilda ungdomskonsulenter som fångar upp andra ungdomar utifrån engagemangsgrupper,
- bedriva riktade lovaktiviteter i syfte att nå underrepresenterade grupper att delta i kultur-och fritidsaktiviteter, t ex. öppen sommarverksamhet,
- öppna upp föreningslivet för nya medborgare, t ex. genom mentorer från befintligt föreningsliv, kulturföreningar, föreningsmässor och öppet-hus-aktiviteter,
- öka kunskapen, hos personer med utländsk bakgrund om föreningsliv, t ex. utbildning i hur man startar en förening samt demokrati, rättigheter och skyldigheter i föreningslivet,

- ledarskapsutbildningar, med fokus på demokrati och ledarskap i föreningsliv,
- stötta föreningar med aktiviteter som främjar integration, genom gemensamma upplevelser och intressen.